

Předmluva	5
Úvod	6
Jak začínat?	8
1. Je začátek chovu okrasného ptactva těžký?	
Jak má zájemce o chov postupovat?	8
2. Co je předpokladem úspěchu v chovu?	9
3. Je i chovatelství jako každá záliba náročné na čas?	9
4. Kdo stanovuje ceny okrasného ptactva?	9
Chovné zařízení	11
5. V čem spočívá účelnost chovného zařízení?	11
6. Jaké typy chovatelských zařízení se používají při chovu okrasných ptáků?	13
7. Jaké jsou zásadní požadavky na zahradní voliéry?	14
8. Módními ptáky se stali papoušci. Jaké rozměry má mít voliéra pro papoušky?	18
9. Jak opatření se provádějí při výletu mladých a proč jsou nutná jen u dlouhých voliér?	18
10. Jak se provádí zastřešení zahradních voliér?	18
11. Osvědčuje se řadové uspořádání voliér vedle sebe v blocích?	19
12. Jaké jsou rozměry a jaké je vybavení vnitřní části zahradních voliér?	19
13. Nejde o zbytečné plýtvání materiálem, když se na voliérách používá dvojité pletivo?	20
14. Na co je třeba ještě brát zřetel při vnitřní úpravě voliér a jejich dna?	20
15. Kde je nejvhodnější místo pro krmítka a koupelničky?	21
16. Jaký materiál se používá ke zhotovení bidélek?	22
17. Jsou dvojité stěny v zahradních voliérách vhodné?	22
18. Jaké podlahy jsou nejvhodnější v kryté části voliér?	23
19. Jak upravujeme dno ve venkovních voliérách?	23
20. Je vhodné dávat na dno voliér lesní zem?	23
21. Kam se umísťují budky?	25
22. Čím natíráme voliéry?	25
23. Které keře jsou do voliér vhodné?	25
24. Je vhodné dávat do voliér čerstvé větve?	26
25. Někteří chovatelé mají vodní bazénky z betonu zapuštěné do dna voliéry. Někdy jsou celé zelené a i ve vodě je plno zelených řas. Není to zdravotně závadné?	26
26. K čemu slouží přenosné voliéry?	27
27. Existují ještě jiná chovatelská zařízení?	27
28. Je možno využít nepoužívané zahradní skleníky?	29
29. Jak zařizujeme ptačí pokoje a v čem se liší např. od ptačích domků?	29
30. Mnoho chovatelů provozuje svou zálibu výlučně ve svém bytě. Mohou z nedostatku místa používat klece?	33
31. Chov v klecích má tedy dosti výhod. Není to však přece jen poněkud omezený prostor pro ptáky?	33
32. Podle jakých hledisek klece dělíme?	34

33. Z jakých zásad vycházíme při určování velikosti klecí?	34
34. Jaké klece používáme pro zebřičky, chůvičky a kanáry?	35
35. Jaké mají být klece pro malé papoušky?	36
36. Musí být pro postavové kanáry speciální klece?	36
37. Jsou výhodné klece s mezistěny?	36
38. Co jsou to proletovačky?	36
39. V čem spočívají klady chovných klecových stěn?	37
40. Je vhodnější klecová stěna nebo pokojová voliéra?	37
41. V čem se liší výstavní klece od ostatních klecí?	38
42. Jak mají vypadat speciální transportní klece neboli přenosky?	39
43. Při nákupu ptáků a onemocnění se používají karanténní nebo nemocniční klece. Čím se liší od ostatních?	41
44. Pokud se přece rozhodneme, že si takovou nemocniční nebo karanténní klec postavíme, jak a kdy ji máme používat?	42
45. Dalším důležitým chovatelským zařízením jsou budky a hnízda, a proto jim musíme věnovat pozornost. Jaké provedení je nejvhodnější?	42
46. Jak se vyrobí budka pro papoušky z kmene stromu?	42
47. Jaký materiál používáme na budky z prken?	43
48. Zhotovení dílku pro hnízdo je dosti pracné. Musíme je dělat pro všechny druhy ptactva a do všech budek?	43
49. Jaké jsou potřebné rozměry budek pro různé papoušky?	43
50. Co má chovatel připravit pro druhy, které si celé hnízdo stavějí samy?	44
51. Máme budky pro drobné exoty nějakým způsobem zamaskovat, nebo je lepší je pověsit na stěnu voliér a klecí?	45
52. Jaká hnízda potřebujeme pro ptáky, kteří hnízdí v otevřených hnízdech, jako jsou kanáři, holoubci, křepelky apod.?	45
53. Jaký výstelkový materiál se nejlépe hodí do budek a hnízd?	46
54. V čem hnízdí holoubci a křepelky?	46
55. Užitečným zařízením při chovu ptactva je světelná past na hmyz. Jak se zhotoví?	47
56. Často používaným zařízením je automatické krmítko. Lze ho chovatelům doporučit?	47
Chov v praxi a jeho problematika	49
57. Máme vybrány druhy ptactva, které chceme chovat. Znalosti o nich jsme získali od zkušených chovatelů a z odborné literatury. Musíme ptáky přicházející do našeho zařízení zvykat na nové prostředí?	49
58. Jak můžeme donutit nebo navyknout rodiče, aby přijímali vhodnou potravu k výživě svých mláďat?	49
59. Jaký systém a rytmus při ošetřování ptactva je možno doporučit jako osvědčený a nenáročný na čas?	49
60. Jak se nejlépe ubránit nepříjemnostem, které mohou nastat, když někteří ptáci onemocní?	51
61. Je třeba při získání nových ptáků do chovu věnovat zvýšenou pozornost krmení?	51
62. Jaké jsou nároky okrasných ptáků na teplo?	52
63. Přirozeným tepelným zdrojem pro všechno živé na Zemi je Slunce. Teplo můžeme sice pomocí různých tepelných zdrojů nahradit, ale Slunce poskytuje vedle tepla ještě životu důležité záření. Jak můžeme toto záření nahradit?	52
64. Jaká má být v chovném zařízení vlhkost vzduchu?	53
65. Je vhodné tzv. skleníkové ovzduší?	53
66. Jaká je optimální teplota chovné místnosti pro drobné exoty s výjimkou mikroklimatu v budkách a hnízdech?	53
67. Jaké mikroklima je vhodné při línutí?	54

354. Jak jsou papoušci ve skupinách rozděleni?	203
355. Jaká nomenklatura byla vytvořena u malých exotů, kterých existuje velké množství a kteří pocházejí z celého světa? Jsou zařazeni do nějakých skupin a mají svůj mezinárodní klíč?	203
356. Které barevné rázy zebříček jsou zařazeny v klíči COM?	204
357. V jakých barevných rázech uznává standard COM chůvičky?	204
358. Pod jakým označením jsou vedeni rýžovníci?	204
359. Jak jsou ve standardu COM zařazeni domestikovaní malí exoti?	204
360. Do kolika skupin se domestikovaní malí exoti dělí?	204
Výstavnictví, posuzování, předpisy a standardy	206
361. Co je důvodem vystavování a posuzování ptactva?	206
362. Organizování jakékoli výstavy není jednoduchá záležitost. Jsou podmínky pro všechny výstavy stejné?	206
363. Na jaké výstavy mohou chovatelé okrasného ptactva přihlásit své exponáty?	206
364. Hlavní rozdíl mezi propagační a bodovací výstavou je v tom, že na propagační výstavě se zvířata jen vystavují, na bodovací se vystavují i posuzují. Proč se neposuzuje na všech výstavách?	207
365. Co vše je nutno pro bodovací výstavu připravit?	207
366. Je možno posuzovat všechny ptáky?	208
367. Do kterých výstavních kategorií se ptáci při posuzování zařazují?	208
368. Jak je rozdělena kategorie drobných exotů?	209
369. Je rozdělení papoušků obdobné?	209
370. Andulky patří k ptákům, jejichž posuzování je nejpropracovanější. Jak se tato kategorie dělí?	209
371. Jak se dělí kategorie postavových kanárů?	209
372. Vedle andulek patří k nejčastěji posuzovaným ptákům kanáři. Jaká je jejich posuzovací struktura?	210
373. Jak se dělí kříženci a evropská avifauna?	210
374. Jak již bylo řečeno, směrnice pro posuzování jsou zakotveny ve standardu. Co všechno obsahuje?	210
375. Jsou všichni ptáci posuzování podle jednotného schématu?	211
376. Jak vypadá bodovací stupnice pro zpěvné harcké kanáry, tzv. dutopěvce?	211
377. Proč bodovací lístek pro barevné kanáry obsahuje dvě bodovací stupnice?	212
378. Je možno postavové kanáry posuzovat podle jedné bodovací stupnice?	212
379. Jak vypadá bodovací stupnice francouzského trubače, nazývaného též Frisé de Paris nebo pařížský trubač?	213
380. Jak je sestavena bodovací stupnice pro severního holand'ana, nazývaného též Frisé du Nord nebo také Hollands du Nord?	213
381. Jaká je bodovací stupnice pro francouzského kadeřavého, nazývaného též Frisé de France nebo také Frisé du Sud?	213
382. Jak vypadá bodovací stupnice pro švýcarského kadeřavého, nazývaného též Frisé de Suisse?	213
383. Jaká je bodovací stupnice italského gibbera, nazývaného též Gibber italicus?	214
384. Jak je sestavena bodovací stupnice pro giboso espanola, která byla vyvinuta ve Španělsku?	214
385. Jaká je bodovací stupnice pro padovanského kadeřavého, nazývaného též Frisé de Padouan nebo také chocholatý kadeřavý?	214
386. Jak vypadá bodovací stupnice pro milánského kadeřavého, nazývaného též Frisé de Milanais nebo také barevný kadeřavý?	214
387. Jaká je bodovací stupnice pro belgického hrbáče, nazývaného též Bossu Belge?	214

388. Jak je sestavena bodovací stupnice pro skotského hrbáče, nazývaného též Scotch Fancy?	215
389. Jaká je bodovací stupnice pro mnichovského hrbáče, nazývaného též Münchener?	215
390. Jaká je bodovací stupnice pro japonského hrbáče, nazývaného též Bossu Japonais?	215
391. Jaká je bodovací stupnice pro bordera, nazývaného též Border Fancy?	215
392. Jaká je bodovací stupnice pro fife, nazývaného též Fife Fancy?	215
393. Jak je sestavena bodovací stupnice pro norwiche, nazývaného též Norwich plainhead?	216
394. Jak je sestavena bodovací stupnice pro yorkshira, nazývaného též kanár gardista?	216
395. Jak je sestavena stupnice pro bernského, nazývaného též Bernois nebo také švýcarský?	216
396. Jaká je bodovací stupnice pro španělského, nazývaného též Raza Espagnol?	216
397. Jak je sestavena bodovací stupnice pro glostera chocholatého, nazývaného též Gloster Fancy corona, a glostera hladkého, nazývaného také Gloster Fancy consort?	216
398. Jak je sestavena bodovací stupnice pro cresteda chocholatého, nazývaného též jenom Crested, a crestbreda hladkého, zvaného také jen Crestbred?	217
399. Jaká je bodovací stupnice pro barevného chocholatého, nazývaného též Allemand Huppé nebo také německý chocholatý?	217
400. Jaká je bodovací stupnice pro lancashira chocholatého, nazývaného též Lancashire copy, a lancashira hladkého, zvaného též Lancashire plainhead?	217
401. Jaká je bodovací stupnice pro lizarda, nazývaného též kanár ještěrčí nebo také lizard stříbrný, lizard zlatý, lizard barevný?	217
402. Je pro křížence sestavena pouze jedna stupnice?	217
403. Jak se budoují papoušci?	218
404. Lze drobné domestikované a nedomestikované exoty posuzovat jednou bodovací stupnicí?	218
405. Kolik bodovacích stupnic je vypracováno pro andulky?	218
406. Co znamená, když je v katalogu uvedeno, že ptáci jsou vystaveni v kolekcích?	218
407. Posuzuje se všude podle stejného systému? Existují také jiné systémy než bodovací?	219
408. Jak se postupuje při posuzování na našich výstavách?	220
409. Je posuzování ptactva přístupné veřejnosti?	220
410. Jak postupuje posuzovatel při příchodu na výstavu, na kterou je delegován?	221
411. Jak se predikát hodnocení převádí na bodování?	222
412. V souladu s hodnocením slovním predikátem a s priznaným počtem bodů s tím spojených se mluví o medailích, které je možno udělit. Jaké jsou směrnice pro udělování cen vůbec?	223
413. Jaké jsou zásady pro udělování medailí?	223
414. Jaký je limit pro udělení medailí podle čs. standardu?	223
415. Jaké jsou limity pro udělení medailí v COM?	224
416. Nejvyšší bodové ohodnocení je 100 bodů. Existují odlišnosti v tomto bodovém hodnocení?	224
417. V jakém věku se mohou ptáci vystavovat a bodovat?	224
418. Kolik ptáků může posuzovatel za den posoudit? Je jeho práce odměňována?	225

419. Jak je možné hodnotit práci takového posuzovatele, který má při své práci před sebou „Standard“ a podle něj se orientuje? Svědčí takové počínání o odborné neznalosti?	226
420. Za jakých podmínek se může chovatel stát posuzovatelem?	226
421. Existuje návod, jak připravit ptáky na výstavu?	226
422. Je doba osmi týdnů pro zacvičení zvolena náhodně nebo záměrně?	227
423. Nánožní kroužky se často stávají během nošení nečitelnými a tím i bezúčelnými. Co by se proti tomu dalo udělat? Vždyť takový kroužek je po celý život ptáka jeho rodokmenem	227
424. Někteří chovatelé ptáky myjí a před vypuštěním do bodovacích klecí na výstavě je dokonce postříkují sprejem. Lze toto ošetření doporučit?	228
425. Pro snadnější manipulaci by asi bylo lépe transportovat na výstavu každého ptáka v samostatné oddělené transportce. Jak by taková transportka měla vypadat, aby vyhovovala všem účelům a přitom zůstala příruční?	229
426. Jak musí být transportka vybavena, jestliže posíláme ptáky na výstavu poštou?	229
427. V které zájmové organizaci jsou chovatelé okrasného ptactva sdružení?	230
428. Mají na Slovensku podobnou chovatelskou organizaci?	230
429. Někdy se mluví o exotech, jindy o cizokrajném ptactvu nebo o okrasném ptactvu. Jaké je ideální označení této chovatelské odbornosti?	230
430. Jaká je historie českého chovatelství okrasného ptactva?	230
431. Jak jsou jednotlivé odbornosti řízeny?	231
432. Kde se může zájemce o chovatelství přihlásit za člena ČSCH?	231
433. Může být chovatel králíků a drůbeže členem sdružené ZO v místě bydliště a jako chovatel okrasného ptactva ještě členem ZO chovatelů okrasného ptactva v blízkém okresním městě?	232
434. Platí členové ČSCH nějaké příspěvky?	232
435. Jakou činnost vyvíjejí chovatelské kluby?	232
436. Které kluby jsou ustaveny v rámci odbornosti chovatelů okrasného ptactva?	233
437. Patří do Klubu chovatelů barevných a postavových kanárů i chovatelé zpěvných kanárů?	233
438. Držení našich ptáků v zajetí je zakázáno. Jaká je možnost použít tyto ptáky pro chov kříženců?	233
439. Jakým způsobem může zájemce tyto ptáky získat, když je odchyt zakázán?	234
440. Jakou činnost rozvíjejí ZO kromě pořádání výstav?	234
441. Jsou burzy přístupné veřejnosti nebo se pořádají jen pro organizované chovatele?	234
442. Jaké jsou u nás veterinární předpisy pro chov okrasného ptactva?	235
443. Jak je tomu s případným povolením k chovu?	235
444. Mají naši chovatelé možnost zúčastnit se i zahraničních výstav a jaký mají vztah k COM a OMJ-COM?	236
Použitá literatura	237
Slovníček cizích odborných a některých anatomických a jiných termínů, používaných v této publikaci	238

68. Považuje se již za samozřejmost, že pro úspěšný chov je nutný dobrý chovný materiál, vhodné chovatelské zařízení a správné krmení. Na správné přezimování se někdy zapomíná, přestože je to jedno z nejdůležitějších období chovu, ovlivňující výsledek příští chovné sezóny. Jaké zásady je nutné dodržovat při přezimování?	54
69. Jaká je délka života okrasných ptáků?	55
70. Co je příčinou uhynutí v době dospívání?	55
71. Předpokladem zdárného odchovu je samozřejmě úspěšné hnízdění a s tím spojená stavba hnízda. Je pověšení budek momentem vyvolávajícím podmíněný reflex k hnízdění?	56
72. Jak postupovat, když ptáci mají zdánlivě všechny předpoklady k hnízdění a přesto se stavbou hnízda nezačínají?	57
73. Často větší počet mladých svou kolébku natolik znečistí, že se kolem hnízda utvoří věnec trusu. Je možno hnízdo vyměnit, aniž tím rodiče vyrušíme?	57
74. Můžeme vyměňovat vystýlku i ptákům hnízdícím v budkách?	58
75. Mnozí malí exoti potřebují hnízda nejen k rozmnožování, ale pobývají v nich i mimo chovnou sezónu. Co je příčinou jejich počínání?	58
76. Můžeme nebo dokonce máme kontrolovat budky a hnízda v době hnízdění?	58
77. Je známo, v jakých intervalech se ptáci při sedění na vejcích střídají?	59
78. Jsou známy intervaly při krmení mladých?	59
79. Mnoho mladých ptáků, kteří se vylihlí zdraví a měli všechny předpoklady pro to zdárně se vyvinout v dokonalého jedince, krátce nebo za několik dnů po vylihnutí uhynulo, protože nebyli svými rodiči buď ihned, nebo později vůbec krmeni. Jak postupovat v podobných případech?	59
80. Když chovatel pozoruje, že ptáci přestávají svá mláďata krmit, chce samozřejmě nějak zasáhnout a pomoci. Jaké jsou v tomto směru možnosti?	61
81. Jak krmit mladé pomocí injekční stříkačky?	62
82. Jak stará musí být mláďata, abychom je mohli považovat za samostatná a mohli je oddělit od rodičů?	63
83. Jak postupovat, když samička začne předčasně opět snášet vajíčka?	63
84. Jak postupovat, když ptáci vůbec nechtějí začít hnízdit?	63
85. Jaký prostor potřebujeme pro jeden chovný pár, jestliže chceme odchovávat v klecích?	64
86. V jakých případech dáváme do jednoho prostoru páry různých druhů?	64
87. Existuje návod na jakési standardní obsazení ve voliérách?	65
88. K čemu slouží chovné knihy a rodokmeny?	65
89. Jakými kroužky se cizokrajné ptactvo kroužkuje?	66
90. Milimetrové rozdíly ve velikosti kroužků a poměrně málo velikostí nutné vedou k tomu, že jsou jimi kroužkováni i ptáci, kteří pro svou velikost nohy přece jen potřebují jiný rozměr kroužku, než jaký je k dispozici. Jaké by měly být ideální průměry kroužků?	67
91. Musí být každý pták okroužkován nebo je to jen požadavek pro výstavy?	67
92. Kde je možné opatřit barevné kroužky a jak je navlékat?	68
93. Je vhodnější vlastní volba partnera nebo jeho přidělení?	68
94. V chovné sezóně je velice dobré vědět, jaký počet a jak dlouho různé druhy ptáků zahřívají vejce. Existuje přehledná tabulka pro nejběžnější druhy?	69
95. Je schopný chovu i nedospělý pták?	69
96. Je vhodné ke konci chovné sezóny páry rozdělit a jednotlivá pohlaví přezimovat odděleně?	71
97. Podle jakých zásad by se měla chovat amada nádherná?	71
98. Velké zkušenosti s chovem amady nádherné mají japonští chovatelé.	

Jakou metodu chovu používají?	73
99. Je odchov pod japonskými chůvičkami chovatelsky správný?	74
100. Mezi chovateli se hodně mluví o tzv. „návyku“ mladých na prostředí, ve kterém se líhli a byli odchováni, a proto mnozí chovatelé odmítají odchov cizích mláďat pod chůvičkami. Je prostředí, na které si mladí ptáci v hnízdech zvykli, skutečně tak důležité pro celý jejich další život?	75
101. Jak se chová zvonohlík šedý?	75
102. U nás se málo chovají barevní kanáři na zpěv. Mají chovatelé v zahraničí o tuto kategorii větší zájem?	76
103. Je možno vylepšit zpěv mladých kanárů pomocí předzpěváka?	76
104. Co jsou kříženci a jaká je jejich plodnost?	77
105. Jaké jsou hlavní zásady chovu kříženců?	77
106. Je možno uvést vhodné partnery ke křížení s kanárem?	78
107. Nejvíce problémů při sestavování párů je s rozeznáním pohlaví. Často drží chovatelé dva ptáky určitého druhu v naději na odchov a teprve za dlouhou dobu poznají, že jsou oba stejného pohlaví. Jak postupovat při rozeznávání pohlaví?	78
108. Jak rozeznáme pohlaví u panenky hnědoprsé, amadiny diamantové, astrilda rudokrkého, amady tříbarvé a timalie neboli čínského slavíka?	78
109. Jak se rozezná pohlaví u rosel?	79
110. Jak se rozezná pohlaví u alexandrů?	79
111. Jak se rozezná pohlaví u amarantů malých?	80
112. Jak je možno rozeznat pohlaví u amadiny páskované?	80
113. Jak chovat tangary a jiné plodožravé ptáky?	80
114. Jak postupovat při zimním hnízdění papoušků?	80
115. Jak se pozná věk a pohlaví u papouška žaka?	81
116. Dalším velice oblíbeným a rozšířeným papouškem schopným ochočení a „mluvení“ je andulka vlnkovaná. Jak postupovat při jejím ochočování?	81
117. Jaké jsou zásady chovu amazóna kubánského?	82
118. Používá se při chovu okrasných ptáků též umělá líheň?	82
119. Jak a kdy se provádí kupírování různých bažantů a okrasných kachniček?	84
120. Co je příčinou tzv. nesnášivosti?	84
121. Jak se u ptáků vyvarovat stresu?	85
122. Jak bojovat v chovatelských zařízeních proti myším?	86
123. Je třeba se bát koček?	86
Krmení a napájení cizokrajných ptáků	88
124. Podmiňuje krmení úspěchy v chovu?	88
125. Jsou všechna krmiva stejně důležitá?	88
126. Je možno krmit ptáky semeny nasbíranými v přírodě?	89
127. Které z planě rostoucích rostlin lze zvláště doporučit?	91
128. Proč si chovatelé tak váží smetánky lékařské?	91
129. Je možné polozralá semena z přírody nahradit klíčenými zoby a ušetřit si tím pracný sběr v terénu?	92
130. Podle jaké metody se doporučuje postupovat při nakličování?	93
131. Jak postupovat při navlhčování semen?	94
132. Jak získáme nakličené zrní?	94
133. Jak se postupuje při pěstování zeleného osení?	94
134. Předcházející metody jsou vhodné pro chovatele s větším počtem ptáků. Jak má postupovat vlastník jedné andulky?	94
135. Je nějaká speciální metoda nakličování pro větší klece a voliéry?	94
136. Jak se má nabobtnalé nebo nakličené zrní podávat, aby nedošlo k jeho znehodnocení?	95
137. Co to je vaječná směs a jaký má ve výživě ptáků význam?	95
138. Jak připravovat vaječnou směs?	96

139.	Cím lze vaječnou směs obohacovat?	96
140.	Často se mezi chovateli mluví o dobrých vlastnostech krmného substrátu WIWA, jako zdroji bílkovin, tuků a glycidů i vitaminů a stopových prvků. Jaký je recept na jeho zhotovení?	96
141.	Pro orientaci a porovnání by jistě bylo zajímavé, jaké složení mají podobné směsi, které se nabízejí v zahraničí.	97
142.	Jaké složení má dietní směs, kterou podáváme, když pták není zcela v pořádku a projevuje první příznaky onemocnění?	98
143.	Postačuje pro výživu mladých místo vaječné směsi jen namočená houska, kterou někteří chovatelé dávají papouškům?	98
144.	Je vhodnější podávat jednotlivé druhy zrnin samostatně nebo ve směsi?	98
145.	Jaké množství zrnin se má jednotlivým druhům ptáků podávat denně, jaké druhy zrní a v jakém poměru?	99
146.	Jaké komponenty a v jakém poměru dáváme do směsi pro andulky?	99
147.	Jak namícháme směs pro malé exoty?	99
148.	Které složky dáváme do směsi pro papoušky?	99
149.	Lze uvést co nejvhodnější recepturu na směs pro kanáry a naše volně žijící ptáky?	100
150.	Mají směsi podávané na výstavách stejné složení?	100
151.	Potřebují ptáci mnohem větší množství vitaminů než ostatní živočichové, a to v dávkách neustále se opakujících?	101
152.	Je pravda, že pomocí vitaminu D ₃ — kalciferolu je možné odchovat větší, resp. delší ptáky?	101
153.	Jak působí vitamin H?	102
154.	Jaké poslání má v metabolismu ptáků vitamin A?	102
155.	Jakými příznaky se projevuje nedostatek vitaminů D a K?	102
156.	Může nedostatek vitaminu E ovlivnit počet odchovaných ptáků?	102
157.	Jsou vitamíny skupiny B ve výživě ptáků stejně důležité jako ve výživě člověka?	102
158.	V čem spočívá tzv. japonská úprava prosa, která se řadí mezi speciální krmiva, jímž se někdy připsuje rozhodující úloha v úspěšném chovu?	103
159.	Jaké složení mají řídké krmné směsi pro kolibříčky a jiné ptáky živící se nektarem, jako jsou například loriové, medosavky apod.?	103
160.	Jaká směs je nejvhodnější pro mladé andulky odebrané předčasně od rodičů za účelem ochočení?	104
161.	Sépiová kost se doporučuje jako zdroj vápna, fosforu, stopových prvků, ale také k obrušování zobáků. Protože jde o produkt mořských ryb, a tím o zboží z dovozu, nebývá vždy k dispozici. Může se sépie něčím nahradit?	104
162.	Jaké složení má krmná dávka pro měkkožravé ptáky?	104
163.	Vzhledem k tomu, že lov hmyzu je omezen ročním obdobím a navíc také počasím, je třeba se seznámit s různým hmyzem vhodným pro krmné účely. Který hmyz to je?	105
164.	Je možno říci, že vyjmenované druhy hmyzu jsou plnohodnotnou bílkovinnou potravou pro ptáky v klecích?	105
165.	V dřívějších dobách se zkrmovalo velké množství mravenčích kulek, které se označovaly jako mravenčí vajíčka. V současné době je sběr lesních mravenčích kulek zakázán. Jak je tomu se sběrem lučních mravenčích kulek?	106
166.	Jak má vypadat bednička na chov roupic a z čeho se skládá její obsah?	107
167.	Jak postupovat při lovu lučního planktonu?	107
168.	Co je třeba si připravit k chytání hmyzu světelnou pastí?	107
169.	Jak konzervovat pochytaný hmyz pro dobu, kdy je lov nemožný?	107
170.	Existují kromě možnosti přímého lovu nebo sběru v přírodě ještě další metody?	108

171. Kromě mravenčích kukul je asi nejvíce rozšířeno krmení tzv. moučnými červy. Ke koupí jsou málokdy. Jak si je můžeme rozmnožit sami?	109
172. Proč někteří chovatelé dávají mezi otruby přeložené kusy pytlaviny?	110
173. Jak postupovat při napadení chovného zařízení pro rozmnožování červů moly, čmelíky či roztoči?	111
174. Jsou někteří mouční červí méně náchylní k ohrožení moly nebo jinými škůdci?	111
175. Pro větší ptáky, např. pro kardinály, lze kromě moučných červů chovat luční kobylky. Jak se má postupovat při jejich chovu a jak vypadá chovná nádržka?	111
176. Někteří chovatelé staví do voliér, zejména s drobnými exoty, různé malé nádoby s kousky zkaženého masa nebo ryby, aby se přilákaly mouchy nebo jiný létající hmyz, který pak ptáci pochytají. Je to jistě jednoduché, ale málo hygienické a estetické. Je znám nějaký vhodnější postup?	112
177. V přírodě nacházíme na různých rostlinách a keřích různé mšice. Mohou se i ony využívat jako krmivo pro okrasné ptactvo?	112
178. Je pravda, že pták vydrží bez zuby i několik dnů, ale bez vody ani den?	113
179. Je vhodné podávat ptákům místo vody čaj?	113
180. Jaké čaje a v jaké koncentraci jsou pro tyto účely vhodné?	113
181. Někteří chovatelé používají do vody různé rostlinné extrakty. Jaké jsou s nimi zkušenosti?	113
182. Je možné si tyto extrakty vyrobit?	114
183. Je znám extrakt, který pomáhá ve stresových situacích?	114
184. Jaká receptura se používá pro výrobu extraktu se stimulujícími účinky?	114
185. Existuje nějaký extrakt kladně ovlivňující tvorbu opeření?	115
186. Jak působí jednotlivé složky extraktů?	115
187. Co je to „medová voda“ a kdy se používá?	115
Nemoci, jejich prevence a způsoby boje proti nim	116
188. Jak omezit na minimum onemocnění ptáků a úhyny v chovech?	116
189. Které jsou hlavní zdroje infekčního onemocnění?	116
190. Jak z veterinárního hlediska postupovat při nákupu nových ptáků?	116
191. Jak postupovat, když si nové ptáky přivezeme domů?	117
192. Je vhodné podat preventivně nějaké léky?	117
193. Není užívání antibiotik provázáno vedlejšími škodlivými účinky?	118
194. Je točení a kroucení krkem u drobných exotů způsobeno nedostatkem vitamínů?	118
195. Jak se v chovu vyhnout roztočové nákaze, z níž mají chovatelé velké obavy?	119
196. Jaká je možnost nákazy salmonelózou při větším počtu ptáků v chovatelském zařízení, ale také u krmítek v zahradách?	119
197. Ohlašuje nevolnost a sedění u uvolněným peřím vždy těžké onemocnění?	120
198. Někteří chovatelé doporučují dávat před okna ptačího domku husté pletivo (tzv. muší). Nestačí jen normální pletivo s oky kolem 10 až 12 mm?	121
199. Ke zlepšení ovzduší v chovných místnostech a jako náhrada za sluneční paprsky se doporučují ultrafialové a infračervené paprsky. Jaký je jejich účinek?	121
200. Jak ptáky ošetřovat v období pelichání?	123
201. Co je příčinou prodlouženého období pelichání?	123
202. Má přetloustnutí vliv na plodnost?	124
203. Lze odstranit zlovyk vzájemného nebo vlastního oškubávání peří?	124
204. Jak postupovat, jestliže je škrubání peří způsobeno dlouhou chvilí?	124
205. Jak postupovat, jestliže je vyškubávání peří způsobeno nedostatkem minerálií?	125
206. Jak ošetřovat zanícené a napučené nohy ptáků?	125

207. Jak se bezpečně zjistí, zda je pták napaden škrkavkami nebo vlasovci a jak lze proti nim zakročit? Postačují pouze preventivní opatření?	125
208. Jak se odebírá vzorek pro rozbor?	126
209. Jak se červivost léčí?	126
210. S podáváním léků mají chovatelé problémy. Které metody jsou nejosvědčenější?	127
211. Nemůže si chovatel sám zjistit, zda jsou jeho ptáci napadeni červy? Někdo bydlí daleko od vědeckého ústavu a tuto možnost by uvítal.	127
212. Chovatel je často nucen odměřit podle receptury určité množství léku nebo vitamínu. Bez přesných a jemných vah to není možné. Neexistují nějaké měrky, které by se mohly pro tento účel použít?	128
213. Mnozí chovatelé bydlící na sídlišťích nemají vlastní zahrádku a jsou nuceni zelené krmivo, jako žabinec, smetánku, větve z ovocných stromů apod., získávat někde ve volné přírodě. Zde je ovšem nebezpečí, že může být postříkáno různými jedovatými látkami, používanými v zemědělství proti škůdcům. Jak se toho může chovatel vyvarovat?	129
214. Je umístění v průvanu pro ptáky nebezpečné?	129
215. Některé andulky mají kolem očí a zobáku šedivé houbovité výrůstky, které si stále otírají o bidélko. O jakou chorobu jde?	130
216. Jak často se mají ptákům stříhat rohové části zobáku a drápků?	130
217. Jaké jsou zásady první pomoci onemocnělým ptákům?	130
218. Je stres u ptáků závažným projevem a jak ho lze tlumit?	131
219. Jak postupovat proti stresu?	132
Dědičnost a proměnlivost	134
220. Jsou základní znalosti z teorie dědičnosti a proměnlivosti podmínkou chovatelských úspěchů?	134
221. Jaké základní genetické pojmy potřebuje znát chovatel v praxi?	134
222. Co rozumíme pod pojmem gen?	134
223. Je v tělní a v pohlavní buňce rozdílný počet chromozómů?	135
224. Co rozumíme pod volnou dědičností?	135
225. Kdy se vyskytuje pohlavně vázaná dědičnost?	135
226. Jaký je rozdíl mezi genotypem a fenotypem?	135
227. Co rozumíme pod pojmem dominance?	136
228. Je recesivita opakem dominance?	136
229. Kdy se setkáváme s neúplnou dominancí?	136
230. Jaké rozdíly jsou mezi parentální, první filiální a druhou filiální generací?	136
231. Je výraz homozygotní totožný s pojmem čistokrevný?	136
232. Čím se vyznačuje heterozygotní jedinec?	137
233. Podle jakých zákonů se dědí vloh?	137
234. Jaká je podstata prvního Mendelova zákona?	137
235. Jaká je podstata druhého Mendelova zákona?	138
236. Jak chovatel pozná, které z těch 75 % zelených andulek F ₂ generace budou homozygotní (čistokrevné) a které budou heterozygotní (štěpitelné)?	138
237. Jaká je podstata třetího Mendelova zákona?	139
238. Kdy dochází ke crossing over?	139
239. Jaké jsou další okolnosti ovlivňující výsledek křížení?	140
240. Existují okolnosti, které mohou pozměnit genetický předpoklad?	140
241. Při šlechtění ptáků se často používá liniový chov. Jaká je jeho podstata?	141
242. Na čem záleží výběr (selektce) a jaký je jeho význam ve šlechtění?	141
243. Jaký rozdíl je mezi mutací a modifikací?	142
244. Co je příčinou mutací?	143
245. K výpočtům výsledků z různého křížení se používají grafy. Jak se sestavují?	143

246. Jsou pro určité vlohy stanoveny symboly, pomocí nichž se sestavují Punnetovy čtverce pro mechanickomatematický výpočet dědičnosti? . . .	143
247. Existuje mezinárodně uznaný systém symbolů, které by bylo možné používat vždy pro stejnou vloh u všech ptáků, a to na celém světě stejně? . . .	146
248. Které základní symboly a zkratky by měl chovatel znát? . . .	148
249. Které zkratky a symboly přicházejí navíc v úvahu při chovu kanárů? . . .	148
250. Pro andulky jsou zavedeny jiné symboly. Které se obecně používají? . . .	150
251. Jak je tomu se symboly různých mutačních změn ostatního ptactva, jako jsou zebříčky, chůvičky, holoubci, křepelky a papoušci? . . .	153
252. Dá se číslicový systém podle J. Hennigera použít pro všechny kombinace? . . .	153
253. Která skupina okrasného ptactva je z hlediska křížení nejobtížnější? . . .	154
254. Jaká je původní barva kanára, který ještě dnes žije ve své domovině na Kanárských ostrovech? . . .	154
255. Kdy bylo započato s chovem kanárů a jak se jejich chov dále rozvíjel? . . .	154
256. Získali jsme různé barevné kanáry. Jsou mezi nimi žlutí, červení, bílí, zelení, achátovi, hnědí a mnoho dalších. Jak je máme vzájemně pářit, aby se jejich barva zachovala, popř. ještě vylepšila a v žádném případě nepomíchala? . . .	155
257. Je možno strakaté kanáry uznávaných typů cílevědomě vyšlechtit? . . .	155
258. Kteří kanáři patří do skupiny světlých a kteří do skupiny tmavých? . . .	156
259. Jak se dědí barvy u kanárů? . . .	156
260. Máme několik žlutých kanárů, ale téměř každý má jiný odstín. Jsou citrónově žlutí, slámově žlutí a pírolově žlutí. Jak se tyto odstíny docilují? . . .	157
261. Jakým způsobem se vkříží strukturální faktor, nazývaný optický modrý faktor, k dosažení citrónově žlutých? . . .	158
262. Jak postupovat, chceme-li s pomocí citrónově žlutého kanára vyšlechtit ocelově modré kanáry? . . .	159
263. Jak omezit při získávání ocelově modrých kanárů množství strakatých ptáků? . . .	160
264. Proč chovatelé nikdy nekříží vzájemně oba bílé kanáry? . . .	160
265. Jak poznáme, že jde o dominantního nebo recesivního bílého kanára? . . .	162
266. Rozdílné vlohy pro základní barvy působí ve sledovaném znaku intermediárně. Jak je tomu ve spojitosti s melaninem? . . .	162
267. Jak je tomu s faktory u kanárů s lipochromovou barvou, jak u barvy oranžové, červené, slonovinově žluté a bílé, růžové, mozaikové, ino, intenzivní a neintenzivní? . . .	162
268. Jak postupovat při získávání červených kanárů? . . .	163
269. Lze sestavit diagram pro oranžové kanáry? . . .	164
270. Rozhoduje o barvě kanárů pouze genotyp nebo je ovlivňována i podmínkami prostředí? . . .	165
271. Jak určujeme barevný odstín u kanárů? . . .	166
272. Dříve se u tak zvaných mozaikových kanárů vyskytovaly jenom samičky, nyní se objevili na různých výstavách i mozaikovní samci. Je možné tyto krásné ptáky odchovávat? . . .	166
273. Jak odchovávat mozaikové kanáry? . . .	167
274. K zajímavým lipochromovým kanárům patří slonovinově bílí a růžoví. Jak se chovají? . . .	167
275. Jak vypadají kanáři, kteří se označují ino nebo phaeo-ino? . . .	168
276. Kanáři s tmavým melaninem se těžko určují. Existuje nějaký návod k jejich rozpoznání? . . .	168
277. Jak se má postupovat při sestavování Punnetova čtverce k výpočtu křížení melaninových kanárů? . . .	170
278. Jak vypadají výsledky křížení kanárů s černým melaninem? . . .	170

279.	Jak vypadají hybridizační zápisy pro kanáry s hnědým melaninem?	171
280.	Platí pro kanáry s achátovým melaninem podobné zásady?	171
281.	Co znamená označení římská I nebo II za barevným pojmenováním melaninových kanářích samců?	171
282.	Jakými dědičnými zákony se řídí různé přídavné faktory?	172
283.	Jaká dědičnost se vyskytuje u pastelových kanárů?	172
284.	Jak se dědí opálový faktor?	172
285.	Dědí se faktor pro znak phaeo stejně jako opálový faktor?	173
286.	S jakou dědičností nutno počítat při získávání saténových kanárů?	173
287.	Jak postupujeme při plemenitbě zpěvných kanárů?	173
288.	Existují v chovu postavových kanárů specifické požadavky při křížení?	174
289.	Jak se dědí vlohá pro chocholatost?	174
290.	Druhou skupinou ptáků nejvíce rozšířených mezi chovateli a s největším množstvím barevných rázů jsou andulky. Jakou mají dědičnost zbarvení?	175
291.	Můžeme též u andulek používat Punnetův čtverec k vypočítání genetického výsledku?	175
292.	Jak je zbarvena přirozená forma andulky, žijící ještě dnes v Austrálii?	175
293.	Vedle zelených andulek jsou další rozšířenou skupinou andulky modré. Jak vzniká tento barevný ráz?	175
294.	Které vlohy andulky jsou vázány na pohlaví?	176
295.	Jakým způsobem získáme andulky lutino?	176
296.	Jak získáváme albíny, lacewings, skořicové a opalinové andulky?	177
297.	Jaký je výsledek při křížení zelených a modrých andulek?	177
298.	Zelené a modré andulky známe v různých odstínech, jako světlé, střední a tmavé. Jak tyto odstíny mezi sebou dědí?	177
299.	Co způsobuje vazba vloh u tmavozelených andulek štěpitelných na modré?	178
300.	Jak vzniká u tmavozelených andulek štěpitelných na modré typ I a typ II?	178
301.	Lze uvést postup při získávání žlutých a bílých černoookých andulek?	178
302.	Je fialová barva andulek podmíněna přídavným faktorem?	179
303.	Jak postupujeme, když chceme získat fialové andulky?	179
304.	Mezi chovateli se mluví o možnosti získat červené andulky. Je tento barevný ráz vůbec možný? Jak by se daly takové andulky vyšlechtit?	180
305.	Jaká je dědičnost šedokřídých andulek?	181
306.	Existují také mnohobarevné andulky?	181
307.	Jaký je rozdíl mezi žlutohlavou andulkou typu I a typu II?	182
308.	Jak vypadají duhové andulky?	182
309.	Jak postupovat, když chceme získat pětibarevné a převlekové andulky?	183
310.	Vedle mnoha barevných rázů kanárů a andulek vidíme často také barevné odlišnosti u různých papoušků. Tyto mutační změny v barvách jsou ve velké oblibě, jak se můžeme přesvědčit při návštěvách výstav a u chovatelů. Nejmarkantnější je snad mutace u korel, které jsme po mnoho desetiletí znali jenom jako tmavošedé ptáky s pěknou žlutou chocholkou a oranžovými tvářemi. Nyní se vyskytují v barvě bílé, žluté, známe korely strakaté, skořicové, izabelové, perlové nebo lemované. Jaká je jejich dědičnost?	183
311.	Jak postupujeme, když chceme získat korely albino a lutino, perlové a lemované?	184
312.	Jak se liší albino a lutino od bílých a žlutých korel?	184
313.	Jakou dědičnost mají korely straky?	185
314.	Dědí korely skořicové a izabelové podobným způsobem?	185
315.	Někdy se mezi chovateli mluví o modrých mutacích různých větších papoušků, jako je rosela penant, papoušek alexandřin, neoféma, alexandr malý apod. Jaká je jejich dědičnost?	185

316. Které mutace jsou známy u neofémy bourka?	185
317. Jedním z velmi rozšířených a oblíbených papoušků je papoušek zpěvavý, kterého v poslední době vidáme více v jeho mutační formě označované za zpěvavého pastelového než v jeho původním zbarvení — zpěvavý zelený. Jde o lutino? Jaká je dědičnost mezi sebou a vůči zeleným?	186
318. V poslední době získali mnoho obdivovatelů agapornisi. Nejsou příliš velcí, dají se chovat ve větších klecích a mutacemi vytvářejí velice pěknou skupinu odlišně zbarvených rázů. V kolika druzích se vyskytují v přírodě a které z nich se u nás chovají v mutacích?	186
319. Jak postupovat při chovu mutací agapornise škraboškového?	187
320. Existují mutace i u Agapornis fischeri?	187
321. Má agapornis růžohrdlý skutečně předpoklady k rozšíření barevné škály, jaká byla dosažena u andulek?	187
322. Jaké jsou genetické poznatky u mutací agapornise růžohrdlého?	188
323. Zajímavou skupinou jsou okrasní holoubci, z nichž se u nás nejčastěji chová holoubek diamantový. Docilují i u nich chovatelé mutace?	189
324. Chová se v mutacích i křepelka čínská zakrslá?	189
325. Proč se říká, že zebříčky a chůvičky patří mezi domestikované ptáky?	189
326. Jaká je dědičnost zebříček?	189
327. Co je zajímavého v chovu chůviček?	190
328. Jaké zásady je třeba mít na paměti při křížení chůviček?	191
329. Řada chovatelů má zájem vyšlechtit jednobarevné tmavé chůvičky. Jak postupovat v tomto případě?	191
330. Jak vznikají šedohnědé chůvičky?	192
331. Byla mezi hnědými a žlutými chůvičkami vyšlechtěna mezibarva?	192
332. Lze souhrnně vyslovit zásady dědičnosti chůviček?	192
333. Poslední skupinou z domestikovaných ptáků jsou rýžovníci. Na výstavách je vidíme v šedé, bílé, strakaté a nyní také již v hnědé barvě. Jaká je jejich dědičnost?	192
Nomenklatura, zkratky, symboly	
334. Je znalost nomenklatury pro chovatele důležitá?	193
335. Co rozumíme pod pojmem nomenklatura?	193
336. Co je to klíč COM?	194
337. Jaké jsou přesné české názvy barevných kanárů z hlediska klíče COM?	195
338. Často se používá místo slovního označení intenzivní atd. jen velké písmeno A, B, C, R, S, T. Jsou to znaky citované z klíče COM. Co však konkrétně znamenají?	196
339. Jak se označují mozaikovní kanáři?	197
340. Existuje klíčové označení pro červenooké kanáry?	197
341. Jak se označuje šedokřídlost?	197
342. Mají jednotlivé typy melaninu speciální názvy? Jak se projevují?	197
343. Mají také postavovní kanáři svoji speciální nomenklaturu?	197
344. Podle jakého systému jsou postavovní kanáři zařazeni do skupin?	198
345. Kterí kanáři patří do skupiny kadeřavých?	198
346. Jaké je rozdělení ve skupině postojových?	198
347. Kolik plemen patří do skupiny postavových kanárů?	198
348. Kterí kanáři patří do skupiny chocholatých a jaké jsou jejich hlavní rysy?	199
349. Je skupina kreslených kanárů odlišná od předešlých?	199
350. Mají andulky, které se vyskytují v mnoha barevných rázech, také svou přesnou chovatelskou nomenklaturu?	199
351. Rozoznáváme u andulek také kresby?	202
352. Jaká jsou další hodnotící kritéria u andulek?	202
353. Existuje u papoušků také klíč COM? Jak se tato velká skupina ptáků rozděluje?	203